1. 9. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jak vyzrát na open source software - 1. část

Open source software, free software, FOSS, otevřený software nebo svobodný software; to všechno jsou označení pro software, který je šířen pod některou z veřejných softwarových licencí (v textu budeme dále používat zkratku FOSS, která znamená free and open source software). Nejznámější z těchto licencí je GNU General Public License (GNU GPL).

Chcete-li vybudovat své podnikání na platformě FOSS nebo jste-li běžným uživatelem, který využívá software přístupný pod veřejnými softwarovými licencemi, připravili jsme pro vás sérii krátkých článků věnujících se této problematice. Postupně vás seznámíme se základy FOSS, představíme vám jednotlivé typy FOSS licencí a rovněž probereme obchodní modely, které FOSS využívají.

Všude samé pojmy

V softwarovém právu, ale i technické praxi, se používá mnoho specifických termínů, které se sice na první pohled zdají jako synonyma, poměrně značně se však od sebe liší svým obsahem. V důsledku následného zjednodušování v rámci výkladu se pojmy dále slučují a samotná terminologie se tak stává problémovým bodem při výkladu právních aspektů veřejných softwarových licencí. Jednotlivé pojmy jsou navíc často zaměňovány nejen v obecné komunikaci, ale i v odborné literatuře. Pojďme se teď na některé z těchto pojmů podívat blíže.

Předně, **software a počítačový program** nejsou synonyma, i když se tak často s cílem zpřehlednění textu používají. Pojem software je širší než pojem počítačový program. Zjednodušeně můžeme říci, že pojem počítačový program je podmnožinou softwaru, protože pojem software v sobě obsahuje jak počítačové programy, tak i jiná data a knihovny.

Další pojmy, které se často používají jako synonyma, jsou pojmy **komerční** a **proprietární software**. Komerční software je, zjednodušeně řečeno, software, který je nabízen za peníze, a tedy tento pojem spíše vyjadřuje to, jaký obchodní model softwarová společnost zvolila. Pokud software označíme jako komerční, neříká nám to nic o tom, zda je jeho zdrojový kód přístupný. Naproti tomu proprietární software je software, který nemá přístupný zdrojový kód. Pokud označíme software za proprietární, tentokrát nám to neříká nic o tom, zda za software musíme platit. Komerční software může být jak FOSS, tak i proprietární (nemá přístupný zdrojový kód). Oproti tomu proprietární software může sice být rovněž komerční (tedy nabízen za peníze), nikdy však nebude FOSS.

Podobají se slova **freeware** a **free software** až příliš? I tak se jedná o odlišné pojmy. Free software je software s otevřeným zdrojovým kódem. Freeware je proprietární software, tj. nemá přístupný zdrojový kód. Dalším definičním znakem freewaru je, že se nejedná o komerční software. Freeware je zpravidla poskytován zdarma, popřípadě za určité symbolické protiplnění.

V úvodu jsme zavedli zkratku FOSS, která znamená free and open source software. Rovněž toto

spojení není úplně přesné, protože **free software** a **open source software** jsou dva rozdílné pojmy. I když je výsledek v zásadě stejný – software licencovaný pod veřejnou softwarovou licencí, oba pojmy se liší, a to zejména v rovině filozofické. Vysvětlení tohoto rozdílu je nezbytné pro hlubší pochopení ustanovení některých licencí (a to zejména licence GNU GPL).

Free software (svobodný software) je pojem, který používá hnutí Free Software Foundation, které bylo založeno Richardem Stallmanem. Toto hnutí je často označované za idealistické a radikální. Jejich pojetí pojmu free software, spíše než jako obchodního modelu, je zejména ideové. Pod tímto označením se skrývá idea svobodného softwaru ve smyslu svobod uživatelů v užívání softwaru, ale i svoboda ve smyslu právním a ekonomickém. Proto například licence GNU GPL obsahuje tzv. share alike klauzuli a je označovaná za virální licenci. Znamená to, že pokud jako uživatel nabydete práva k užívání a nakládání se softwarem licencovaný pod virální licencí, musíte všem ostatním uživatelům postoupit všechna práva, která jste na základě této licence získali (vyjma případů, kdy software využíváte pro svou osobní potřebu). Když například takto licencovaný software změníte a zveřejníte, musíte uživatelům rovněž poskytnout zdrojový kód původního softwaru i modifikací a rovněž výsledný produkt musíte licencovat pod licencí GNU GPL.

Open source software (otevřený software) je software licencovaný pod veřejnou softwarovou licencí, která byla schválena organizací Open Source Initiative. Open source Initiative se od Free Software Foundation liší zejména racionálnějším postojem ke smyslu veřejných softwarových licencí. Proprietární software nepovažuje za svého nepřítele a některé licence umožňují i následné šíření softwaru jako proprietárního. Jedná se tedy o více obchodně orientovaný pohled na veřejné softwarové licence.

Pravdou však je, že i přes tyto rozpory uznává Open source Initiative většinu licencí, které Free Software Foundation považuje za free software licence.

A na co se můžete těšit příště? V dalším článku vám představíme jednotlivé typy veřejných softwarových licencí spolu s nejužívanějšími FOSS licencemi.

Miroslava Balážová,
junior právník

Mgr. Pavel Kropáček,

advokát

Kropáček LEGAL, advokátní kancelář, s.r.o. / PrávoProPodnikatele.cz

Lublaňská 667/42
120 00 Praha 2

Tel.: +420 222 250 000
e-mail: pravnik@kropaceklegal.cz, pravnik@pravopropodnikatele.cz

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- DEAL MONITOR
- Český institut informatiky, robotiky a kybernetiky (CIIRC ČVUT) a Národní centrum umělé inteligence (NCUI) uspořádali 7. října 2026 diskuzní workshop „Možnosti a limity používání AI v právních procesech“
- DEAL MONITOR
- Komora má být pro advokáty, ne jejich vrchností
- Když má komora sílu jednoho slona, stát má sílu deseti tisíc slonů
- DEAL MONITOR
- Dvacet let vlastní cestou. Arthur Braun o svobodě, číslech a lidském elementu advokacie
- DEAL MONITOR
- DEAL MONITOR
- DEAL MONITOR
- Tři dekády v advokacii a otevřený pohled na to, co profesi i justici nejvíc škodí